

Pohjois-Savon hyvinvointialueen osallisuusohjelma 2030:

Toimenpideraportti 2023-2025

Osallistumisoikeudesta säädetään hyvinvointialueilla (611/2021)

Hyvinvointialueen asukkaiden osallistumisoikeudesta säädetään luvussa 5, erityisesti 29§:

Hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä. Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti:

- 1) järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja;
- 2) selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueella säännönmukaisesti tai pitempiaikaisesti asuvien tai oleskelevien palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa;
- 3) valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin;
- 4) suunnittelemalla ja kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa;
- 5) järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun;
- 6) tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Lisäksi 28§ ja 31§ säättävät äänioikeudesta aluevaaleissa ja äänestys-oikeudesta hyvinvointialueen kansanäänestyksessä, 30§ aloiteoikeudesta, 32§ vaikuttamistoimielimistä ja 34§ viestinnästä.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen osallisuusohjelma

[Osallisuusohjelma.pdf](#)

- Aluevaltuusto hyväksyi osallisuusohjelman 29.12.2023 §104.
- Osallisuusohjelmalla edistetään asukkaiden ja henkilöstön osallisuutta päätöksenteossa sekä palvelujen kehittämisessä. Osallisuusohjelmassa asetetaan hyvinvointialueelle osallistumisen ja osallisuuden edistämisen tavoitteita ja kehittämistoimenpiteet. Ohjelmassa on kuvattu olemassa olevat osallisuuskanavat ja vastuutahot niiden osalta.

Osallisuuslupaus

**Yhdenvertaisina yhdessä tehden, sillä
meillä on tahtoa rakentaa kaikille
mahdollisuuksia osallistua ja olla osallinen.**

Arvot osallisuuden edistämisessä

Vuorovaikutteisuus	Vuorovaikutteisuus näkyy monen suuntaisena dialogina sekä palautteen hyödyntämisenä erilaisissa kohtaamisissa ja yhteistyössä.
Rohkeus	Rohkeus näkyy kykyinä tehdä muutoksia omiin toimintatapoihin ja toimintamalleihin sekä toimia osallisuutta edistävällä tavalla.
Avoimuus	Avoimuus on läpinäkyvyyttä, ymmärrettävyyttä ja selkokielisyyttä viranomaisten toiminnassa, palvelujen kriteereissä sekä asiakirjoissa.
Luottamus	Luottamus rakentuu luvattun pitämisestä, saavutettavissa olevista palveluista sekä linjakkaasta päätöksenteosta

Osallisuustavoitteet näkyvät vuonna 2030

Toimintalinjat	Tavoite	Mittari	Vastuutaho
TOIMINTALINJA 1: Osallistumisen kanavat ja -työvälineet Asiakkaiden osallisuutta vahvistamalla edistetään oikea-aikaisia, saavutettavia ja laadukkaita palveluja.	Tiedon saaminen hyvinvointialueesta on monikanavaista, selkeää ja saavutettavaa.	Käyttäjäkokemuksen laaja kokoaminen Asiakaspalaute kotisivujen kautta ja palautekyselyt	Viestintä- ja markkinointi palvelualue
	Asiakkailla on väyliä sekä tapoja osallistua palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja päätöksentekoon.	Osallisuus menetelmät käytössä kyllä / ei Vaikuttamistoimielinten kokemukset vaikuttamisesta Asiakaspalautejärjestelmät toimivat kyllä /ei	Hyte- ja osallisuus palvelualue, menetelmät; Asiantuntijapalvelualue, Asiakaspalaute –hanke
	Henkilöstö tieto ja kokemus osallisuuden edistämisen tavoista lisääntyvät	Tiedon ja kokemusten lisääntyminen osallisuustoiminnasta (Osallisuuskysely)	
	Asiakas- ja potilasturvallisuus paranee – yhdessä asiakkaiden ja potilaiden kanssa	Asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian ja toimenpideohjelman mittarit liittyen osallisuuden edistämiseen tavoitteeseen	Asiakas- ja potilasturvallisuus, asiantuntijapalvelualue
TOIMINTALINJA 2: Työntekijöiden osallisuuden edistäminen Työntekijöillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa työhönsä	Työntekijät hyvinvointialueella kokevat, että saavat ajantasaista tietoa toiminnasta ja tulevat kuulluksi.	Osallisuusindikaattori osana työhyvinvointikyselyä	Henkilöstöpalvelut
	Työntekijöiden sitoutuminen, kuulluksi tuleminen kokemus ja työhyvinvointi lisääntyvät.	Työhyvinvoinnin lisääntyminen	Henkilöstöpalvelut
TOIMINTALINJA 3: Osallisuustiedon hyödyntäminen ja vaikuttavuus Koottua osallisuustietoa hyödynnetään ja tämä näkyy myös osallistujille.	Asukkaiden, asiakkaiden ja henkilöstön aloitteellisuus ja osallisuuden kokemus lisääntyy.	Aloitteiden määrän lisääntyminen Osallisuusindikaattori (asukaskysely)	Hyte- ja osallisuuspalvelut
	Hyvinvointialuevaalien äänestysprosentti on vähintään 65% vuoden 2029 vaaleissa.	Äänestysprosentti (tilastokeskus)	Aluehallitus ja -valtuusto
TOIMINTALINJA 4: Yhteisöt hyvinvointialueella Tuetetaan osallistumista ja kuulumista yhteisöihin yhteistyöllä sidosryhmien kanssa. Sidosryhmät: kunnat, yritykset, järjestöt, seurakunnat jne.	Pohjoissavolaisten asukkaiden kokemukset yksinäisyydestä vähenee ja osallisuuden tunne lisääntyy.	Hyvinvointikertomuksen painopisteen mittarit osallisuuden edistämässä	Hyte- ja osallisuuspalvelualue
	Kumppanuus sidosryhmien kanssa osallisuuden edistämässä on selkeää ja vuorovaikutteista.	Yhteistyön lisääntymisen kokemukset (Järjestökysely) Avustus- ja hankintayhteistyön kokemukset	Hyte- ja osallisuuspalvelualue, avustukset ja yhteisöyhteistyö Hankintayksikkö, hankinnat

Osallisuussalkku 2023-2024

Osallisuussalkku koostuu osallisuuden menetelmistä

		Tietoa	Kehittämistä	Päätöksiä	Toimintaa
	Kaikille asukkaille	HYVINVOINTIALUEEN KOTISIVUT pshyvinvointialue.fi Facebook, LinkedIn @pohjois-savonhyvinvointialue Instagram, X @pshyvinvointialue	ASUKASKYSELYT Asukaskyselyistä tiedotetaan hyvinvointialueen kotisivuilla	ÄÄNESTÄMINEN Seuraavat aluevaalit 2025 HYVINVOINTIALOITE <u>Ohjeet: pshyvinvointialue.fi</u> Lähetä: kirjaamo@pshyvinvointialue.fi	LÄHELLÄ.FI - apua, tukea ja toimintaa sinun lähelläsi
	Asiakkaille	ASIAKASPALAUTE palvelutapahtuman jälkeen Yleinen palautekanava hyvinvointialueen kotisivuilla ASIAKKAAN JA POTILAAN OIKEUDET JA TURVALLISUUS	KOKEMUSOSAAJAT Kokemustoimijat, -asiantuntijat Kehittäjäasiakkaat ja asiakasraadit https://pshyvinvointialue.fi/kokemusosaaaja	VAMMAISNEUVOSTO Vammaisille ja pitkäaikaissairaille henkilöille ja heidän omaisilleen, edustajat kuntien neuvostoista Lisätietoa pshyvinvointialue.fi	HYVINVOINTITARJOTIN.FI Vertaistukea sosiaali- ja terveysjärjestöiltä
	Lapsille, nuorille ja perheille			PÄÄTÖKSENTEON TUKI PALVELUSSA Lapset puheeksi ja Yhdessä aika-mallit NUORISOVALTUUSTO Kuntien nuorisovaltuustojen edustajat ja vapaaehtoisen haun kautta valitut nuoret mukana päätöksenteossa Lisätietoa: pshyvinvointialue.fi	PERHEENTALOYHTEISTYÖ Iisalmi, Siilinjärvi, Kuopio, Varkaus KUNTIEN KOHTAAMISPAIKAT
	Ikäihmisille	IKÄNEUVONTA Tietoa, neuvontaa ja ohjausta arkeen https://pshyvinvointialue.fi/ikakeskuksen-neuvonta		IKÄIHMISTEN NEUVOSTO Kuntien vanhusneuvostojen edustajat vaikuttamassa toimintaan Lisätietoa: https://pshyvinvointialue.fi/lakisateiset_vaikuttamistoimielimet	
	Sidosryhmille			JÄRJESTÖNEUVOSTO YRITTÄJÄFOORUMI KUNTAFOORUMI Lisätietoa: https://pshyvinvointialue.fi/vapaaehtoiset-vaikuttamistoimielimet	YHTEISTYÖ YLEISHYÖDYLLISTEN YHTEISÖJEN KANSSA Avustusperusteinen ja toiminnallinen yhteistyö osallisuuden edistämiseksi Lisätietoa: https://pshyvinvointialue.fi/tietoa-meista

Kehittämistoimenpiteet osallisuussalkussa 2024-2025

	Tietoa	Kehittämistä	Päätöksiä	Toimintaa
 Kaikille asukkaille	HYVINVOINTIALUEEN KOTISIVUT JA MUU MONIPUOLINEN VIESTINTÄ Uudistaminen, yhteystietojen varmistaminen, toiminnan kuvaukset	ASUKASKYSELYT Systemaattisuus ja tuloksista tiedottamisen käytännöt	ASUKASPANEELI (Hallintosääntö) Satunnaisotantaan perustuva malli, joka toteutetaan osin sähköisellä alustalla. HYVINVOINTIALOITE (OM) käyttöön	ARJEN ILO JA TUKI Asukkaiden ja asiakkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvonta ja ohjaus sekä sitä tukeva digitaalinen ratkaisu (kehittämishanke 2023-2025)
 Asiakkaille	ASIAKASPALAUTE Järjestelmän uudistaminen sekä palautteen hyödyntämisen prosessin kehittäminen Asiakaspalaute -hanke(2023-25) PALVELUJEN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS SUUNNITELMA	KOKEMUSOSAAJAT JA ASIAKASRAADIT SEKÄ MUIDEN OSALLISUUSMENETELMIEN JA LEVITTÄMINEN KOULUTTAMINEN	JAETUN PÄÄTÖKSENTEON MALLI Edistäminen hyvinvointialueella ProShade -hanke ASIAKASPANEELIT (Hallintosääntö) Asiakohtaiset paneelit, käynnistäminen NUORTEN ASIAKASPANEELI Digiraati.fi käyttöön otto	DIGITAALISEN OSALLISUUSTYÖVÄLINEEN SELVITTÄMINEN VAPAAEHTOSET HYVINVOINTIALUEELLA Toiminnan yhtenäistäminen, näkyvyys ja edistäminen, Valikko -verkosto hyvinvointialueella
   Kohdistetut osallisuustoimenpiteet asiakasryhmille sekä sidosryhmille	SÄHKÖINEN PERHEKESKUS Sähköinen perhekeskus -hanke (2023-25) VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA	OSALLISUUSYHTEISTYÖ KUNTIEN KANSSA Vaikuttamistoimielinten välinen yhteistyö, hyvinvointisuunnitelman jalkauttaminen	VAIKUTTAMISTOIMIELINTEN PROSESSIT PÄÄTÖKSENTEOSSA ja vakiinnuttaminen Vastuu vaatii osallisuuskoordinaation tuen YHTEISÖFOORUMI Tarve erilaisten yhteisöjen äänen kuulemiseen (järjestöjen lisäksi seurakunnat, vähemmistöt, jne)	YHTEISÖLLINEN ASUMINEN IKÄIHMISSILLÄ RUOKA-APUALLIANSSI VERKOSTON KÄYNNISTÄMINEN Haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten tavoittaminen.
HENKILÖSTÖLLE	HENKILÖSTÖN TASA-ARVO JA YHDENVERTAISUUS SUUNNITELMA ASIAKIRJOJEN LÖYTÄMISEN EDISTÄMINEN INTRASTA liittyen palkkaukseen ja palvelusuhteeseen	HENKILÖSTÖKYSELYJEN KEHITTÄMINEN systemaattisuus ja tuloksista viestinnän edistäminen	HENKILÖSTÖN SUORAN EDUSTAMISEN TUKEMINEN työryhmissä ja johtoryhmissä	OSALLISUUTTA EDISTÄVÄ TOIMINTAKULTTUURI • henkilöstökoulutukset • valmentava johtaminen • Lähiesimiesten rooli

Tavoitteet ja toteutetut toimenpiteet 2023-2025

Osallisuuden edistämisen neljä toimintalinjaa

Osallisuustavoitteet

TOIMINTALINJA 1: Osallistumisen kanavat ja -työvälineet

Asiakkaiden osallisuutta vahvistamalla edistetään oikea-aikaisia, saavutettavia ja laadukkaita palveluja.

Niin, että asiakkaan ääni saadaan kuuluviin myös vaikeissa elämäntilanteissa ja pompottelu vähenee!

TOIMINTALINJA 2: Työntekijöiden osallisuuden edistäminen

Työntekijöillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa työhönsä

Niin, että hyvinvointialueesta puhutaan huipputyöpaikkana.

TOIMINTALINJA 3: Osallisuustiedon hyödyntäminen ja vaikuttavuus

Osallistumisen tuloksena syntyvää tietoa hyödynnetään ja tehdään näkyväksi osallistujille.

Niin, että jokainen kokee olevansa osallinen hyvinvointialueen toiminnasta ja päätöksenteosta

TOIMINTALINJA 4: Yhteisöt hyvinvointialueella

Tuetetaan osallistumista ja kuulumista yhteisöihin yhteistyöllä sidosryhmien kanssa.

Niin, että ennaltaehkäisevä toiminta toteutuu ja palvelujen tarve vähenee.

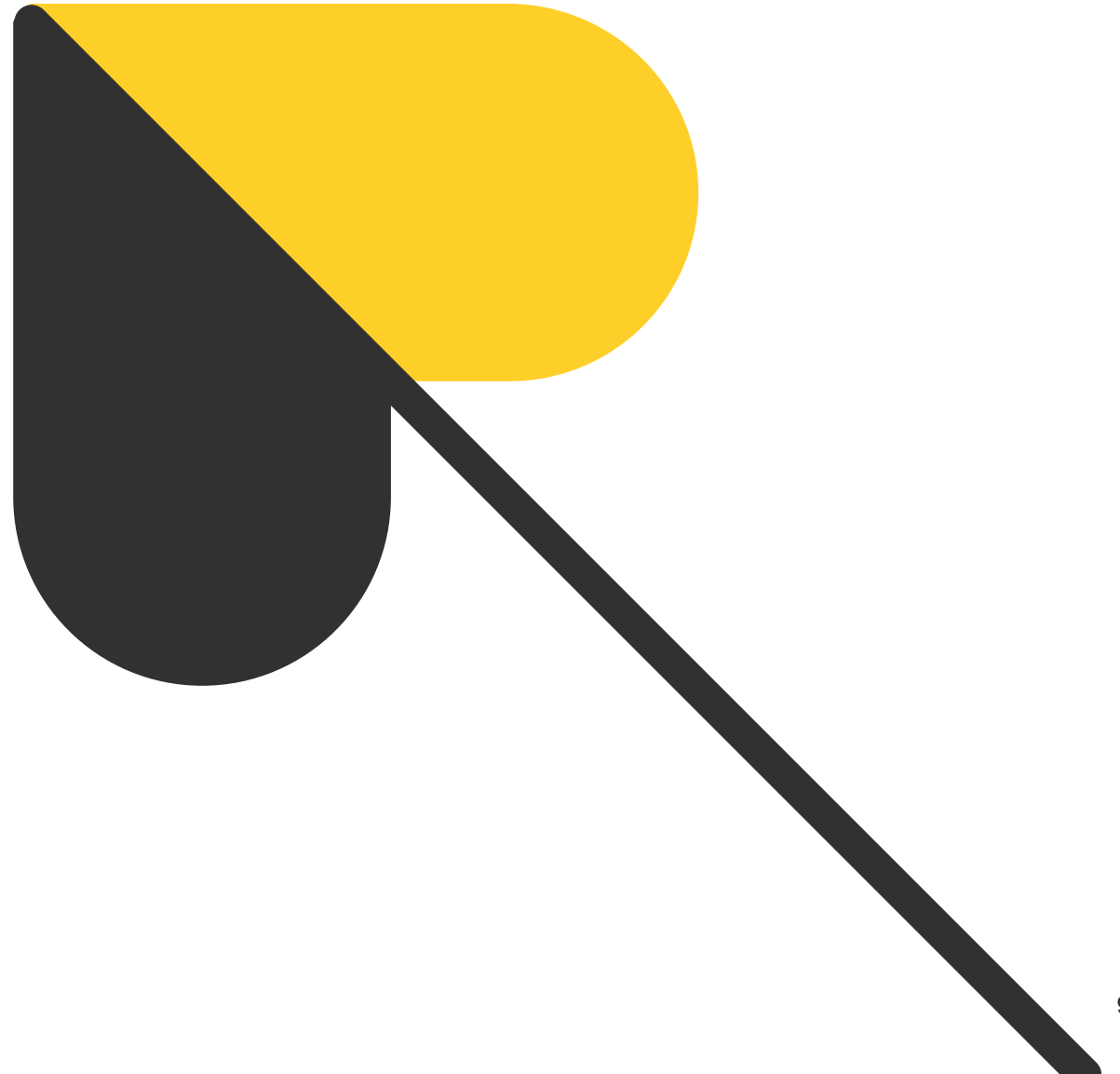
Toimintalinja 1

Osallistumisen kanavat ja työvälineet

Sisältää toimenpiteet 1-4

Asiakkaiden osallisuutta vahvistamalla edistetään oikea-aikaisia, saavutettavia ja laadukkaita palveluja.

- Tiedon saaminen hyvinvointialueen viestintäkanavista on monikanavaista, selkeää ja saavutettavaa.
- Asiakkailta on väyliä osallistua palvelujen kehittämiseen sekä päätöksentekoon ja ne ovat käytössä.
- Asiakas- ja potilasturvallisuuden edistäminen – yhdessä asiakkaiden ja potilaiden kanssa

Toimenpide 1: Viestinnän ja viestintäkanavien edistäminen asukkaiden ja asiakkaiden näkökulmasta niin, että kokemus palvelujen ja yhteystietojen löytämisestä edistyy

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Kotisivujen käyttäjätestin uusiminen ja sivuston uudistaminen tämän pohjalta.
- Edistetään tiedon löydettävyyttä kotisivuilta: Google-haun kehittäminen sekä digipalvelujen löydettävyys.
- Tiedotusyhteistyön edistäminen kuntien sivustojen kanssa yhteisessä viestintäverkostossa.
- Paperisten tiedotteiden jakaminen suoraan kotitalouksiin, henkilöstön avulla tai sidosryhmäyhteistyön avulla mahdollisuudet kartoitetaan (digisyrjäytyminen).

Toteutetut toimet:

- Verkkosivujen seuranta kehitetty uusilla työkaluilla. Kotisivuja uudistettu. Yhteistyötä tehty kuntien kanssa. Sivujen saavutettavuutta käyty läpi Kuopion vammaisneuvoston kanssa syksyllä 2024.
- Verkkosivuja päivitetään palvelutietovarannossa (PTV), josta tiedot siirtyvät ulkoisille verkkosivuille. Yksiköistä on kerätty ylläpitäjiä, jotka päivittävät tietoja. Verkkosivut pysyvät paremmin ajan tasalla, kun tieto siirtyy suoraan yksiköistä. Suuremmissa muutoksissa ja esimerkiksi uusien palvelujen luomisessa järjestelmään otetaan yhteys viestintään.
- Paperitiedotteita ei ole toteutettu. Pohdittava kohdennettua paperitiedottamista.
- Asiakas ja potilasturvallisuuden näkyvyyttä lisätty verkkosivuilla ja uuden Laatuportti-järjestelmän myötä vaara- ja haittatilanneilmoitusten palauteen anto eri toimijoilta mahdollistettu laajemmin.
- OmaSavo-digipalvelu otettu käyttöön alkuvuonna 2025. Ikäantyneiden chat käytössä jo v. 2024. Myös Iisalmen, Kiuruveden, Sonkajärven ja Vieremän sote-keskuspalveluissa chat on ollut käytössä v. 2024. Valmisteltu chat-palvelut laajenemaan koko hyvinvointialueelle. Sairaanhoitajan chat -palvelun käyttöönotto 13.1.2025.

Toimenpide 2: Kokemus-, asiakasraati- ja kehittäjäasiakastoiminnan yhtenäiset käytännöt ja toiminnan edistäminen palvelujen kehittämisessä sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämisessä

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Ohjeet osallisuuden menetelmistä helposti löydettäväksi.
- Osallisuuden edistämisen tavoista tietoa intraan ja perusmallit toiminnan käynnistämiseksi.
- Selkokiehisen materiaalin tuottamisen ohjeet esille Ydinasia –hankkeesta.
- Palvelujen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen, vammaispoliittinen ohjelma.

Toteutetut toimet:

- Kokemustoiminnan ohje päivitetty ja tiedotettu siitä intrassa. Kokemustoiminnan prosessikuvaus tehty. Kokemustoiminnan eettisten ohjeiden valmistelu 3-4/2025.
- Henkilöstölle järjestetty infoja kokemustoiminnan hyödyntämisestä ja asiakasraadeista.
- Palveluyksiköille annettu neuvontaa menetelmistä tarpeen mukaan.
- Toteutettu kysely palveluyksiköihin kokemusosaamisen hyödyntämisen nykytilasta sekä koulutus- ja perehdytystarpeista. Kyselyyn vastattiin kuitenkin heikosti.
- Intraan ja henkilöstön uutiskirjeeseen laadittu tiedotteet asiakasraatitoiminnasta sekä kokemusasiantuntijoiden ja -toimijoiden hyödyntämisestä.
- Intraan avattu oma sivu osallisuuden edistämisestä.
- Intraan lisätty tietoa saavutettavuudesta. Myös kielellisen saavutettavuuden materiaalipankki löytyy intrasta. Pääkäyttäjien ja sisällöntuottajien on suositeltavaa opiskella itsenäisesti eOppivan saavutettavuuskurssit.
- Verkkosivujen palvelukuvauksia selkomukautetaan selkokiehiseksi kevään 2025 aikana. Selkomukautuksella yleiskielisiä tekstejä muokataan yksinkertaisemmaksi sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan. Yhteistyökumppani Saavuta asiantuntijapalvelut selkomukauttaa palvelukuvaukset sivuilta vammaispalvelut, lääkäri- ja hoitajavastaanotot, kiireellinen hoito ja päivystys. Lisäksi selkomukautetaan Asiakasmaksut-sivu.
- Toiminnallisen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen suunniteltu toteutettavaksi v. 2025 aikana.
- Vammaispoliittisen ohjelman laatimiseksi nimettiin työryhmä vammaisneuvostosta. Työryhmä kokoontunut 3 kertaa yleisen osan kokoamiseksi. Työskentely jatkuu palvelutuotannon kanssa vuonna 2025 tavoitteiden ja toimenpiteiden osalta.

Toimenpide 3: Asiakaspalautejärjestelmän kehittäminen palveluihin sekä yleisen palautteen antamiseksi

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Palautteen käsittelyn selkeä prosessi: kuka käsittelee ja miten palaute käsitellään.
- Asiakaspalautteen prosessi palautteen antajille näkyväksi ja vuorovaikutteiseksi niin, että palautteen antamisen vaikutukset saadaan näkyviin.

Toteutetut toimet:

- Verkkosivuilla ja uuden Laatuportti-järjestelmän myötä vaara- ja haittatilanneilmoitusten palautteen anto eri toimijoilta mahdollistettu laajemmin.
- Asiakaspalautteessa väliaikainen järjestelmä käytössä, kattaa kaikki hyvinvointialueen toiminnot. Vielä teknisiä haasteita ja palautteen hyödyntämisen mekanismista aloitettu keskustelut. Palautteiden keruu, analysointi ja raportointi on kunnossa. Palautteen hyödyntäminen ja asiakkaalle tiedottaminen kehitettävänä. Toimialojen kanssa pidetty palavereita kevään 2025 asiakaspalautejärjestelmän käyttöönoton aikataulun ja periaatteiden sopimiseksi. Prosessikuvaukset tehty asiakaspalautteen keruusta ja asiakaspalautteen hyödyntämisestä.
- Lisäksi THL kerää säännöllisesti asiakaspalautetta kansallisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa, esim. perusterveydenhuollon asiakaspalautekyselyt.

Toimenpide 4: Digitaalisen osallistumisen mahdollisuuksien kartoittaminen osana hyvinvointialueen päätöksentekoa

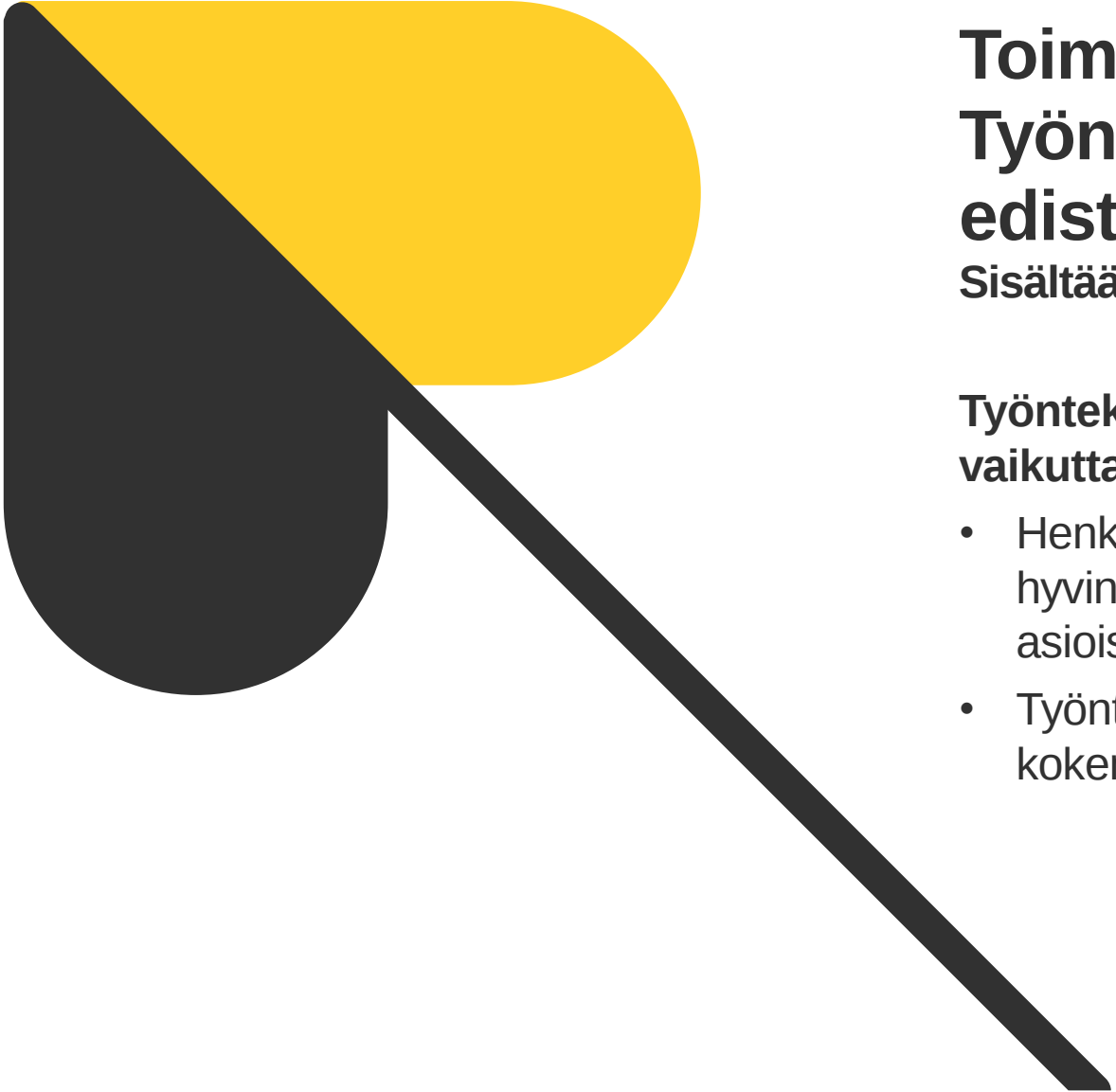
Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Asukas- ja asiakaspaneelitoiminta otetaan käyttöön pääasiallisesti digitaalisena toimintana. Työtä käynnistetään Howspace-alustan turvin.
- Seurataan Sitran Polis-kokeilua ja sen mahdollisuuksia hyvinvointialueen päätöksenteossa.
- Digisyrjäytymisen toimenpiteet: edistetään Henkkarit kaikille –kampanjan toteuttamista sekä vertaisohjaajien saatavuutta järjestöjen avulla. Asiakaskokemus edellä digitaalisten palvelujen kehittämisessä.

Toteutetut toimet:

- Howspace otettu käyttöön hyvinvointialueella ja se mahdollistaa osallistavan toiminnan. Asukas- ja asiakaspaneelitoiminta ei ole toistaiseksi järjestetty.
- Polis-alustasta julkaistu uusi versio v. 2025 alussa DigiFinlandin palveluna. Mahdollista käyttöönottoa selvitetään.
- Demokratia.fi -sivuston käytön mahdollisuuksista tiedotettu verkkosivulla, somessa ja intrassa: digiraati.fi, hyvinvointialuealoite.fi, otakantaa.fi, lausuntopalvelu.fi.
- Henkkarit kaikille kampanja saanut hyvinvointialueen avustusta toiminnan edistämiseen.
- Savonetti ry. toimii hyvinvointialueen kumppanuusavustuksella tarjoten ikääntyneille maksutonta tukea ja opastusta digitaalisten laitteiden ja palveluiden käyttöön, järjestää ikääntyneille koulutusta, tietoiskuja sekä tapahtumia ajankohtaisista aiheista. Savonetin vertaisohjaajat ovat toimineet hyvinvointialueen digitaalisten palveluiden käytön opastajina ja heille on järjestetty koulutusta digitaalisista palveluista. Lisäksi Savonetin vertaisohjaajat ovat osallistuneet digitaalisten palveluiden kehittämiseen testaaajina, jotta palveluista saadaan asukaslähtöisempiä.

Toimintalinja 2 Työntekijöiden osallisuuden edistäminen

Sisältää toimenpiteet 5-8

Työntekijöillä on mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa työhönsä

- Henkilöstö kokee saavansa ajantasaista tietoa hyvinvointialueen päätöksenteossa olevista asioista.
- Työntekijöiden sitoutuminen, kuulluksi tulemisen kokemus ja työhyvinvointi lisääntyvät.

Toimenpide 5: Henkilöstön osallisuutta edistetään hyvinvointialueen strategioissa ja ohjelmissa sekä työtä ohjaavissa suunnitelmissa ja asiakirjoissa

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekeminen
- Asiakirjat, kuten palkkaukselliset ja palvelusuhteisiin liittyvät asiakirjat, ovat julkisia ja helposti löydettävissä Intrassa. Päätöksenteon julkisuutta edistetään ja parannetaan edelleen.

Toteutetut toimet:

- Henkilöstön tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma laadittu.
- Henkilöstö osallistunut työyksikkökohtaisten työhyvinvointisuunnitelmien tekemiseen.
- Henkilöstölle tehty kyselyjä, joista saatuja kehittämissuhteita on hyödynnetty esim. henkilöstöstrategiassa ja palvelujärjestelmän uudistuksessa.
- Henkilöstö osallistunut hyvinvointialueen toiminnan kehittämiseen projekteissa ja niiden piloteissa.
- Pulssissa tehty kesäkuussa 2024 päivitys, joka vaikutti intran ulkoasuun. Intraa kehitetään jatkuvasti.
- Päätöksentekoon liittyvät esityslistat ja pöytäkirjat ovat julkisesti saatavilla verkkosivuilta.
- Ajankohtaista päätöksenteosta –uutiskirje julkaistu v. 2024 alusta alkaen.
- Päätöksenteosta tiedotettu hyvinvointialueen somessa.
- Johtoryhmän kokousten pöytäkirjat luettavissa henkilöstön intrassa.

Toimenpide 6: Erilaiset kyselyt henkilöstölle systemaattisesti tehtäväksi ja toistettaviksi. Kyselyistä hyvin tunnistettu osallistumisen ja vaikuttamisen väline.

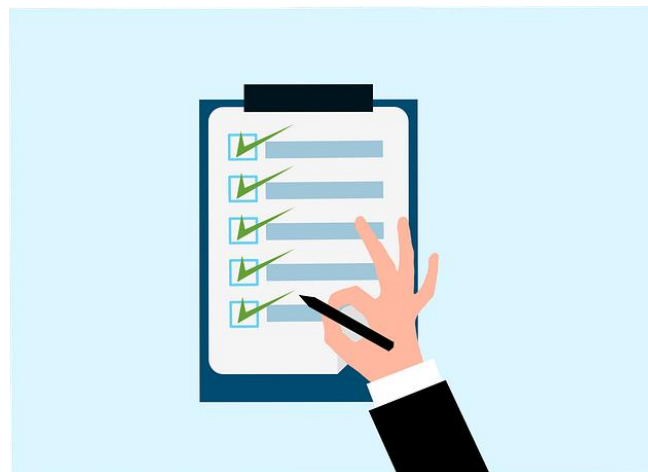
Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Kyselyn julkaiseminen monikanavaisesti Intrassa ja sähköpostissa.
- Kehitetään osallistumisen tuloksista kertovaa viestintää Intraan. Viestintä vastuu kyselyjen tekijällä.
- Työhyvinvointikyselyyn osallisuuden kokemuksesta kertova indikaattori. Osallisuusindikaattori on validoitu mittari, joka mittaa yksilön kuuluvuuden tunnetta, tekemisten merkityksellisyyttä, sekä toimintamahdollisuutta ja hallittavuutta.

[Osallisuusindikaattori mittaa osallisuuden kokemusta - THL](#)

Toteutetut toimet:

- Asiakas- ja potilasturvallisuuskulttuurikysely toteutettu 2024 ja toistetaan 2. vuoden välein.
- Henkilöstöpalautekysely tehty 2024 ennen kesälomakautta.
- Työhyvinvointikysely tehty syksyllä 2024.
- Henkilöstö osallistunut työhyvinvointisuunnitelmien työstämiseen.
- Suunnitellaan vuodelle 2025 henkilöstöjuhla, henkilöstöä osallistettu suunnitteluun. Haasteena, että joillakin toimialoilla sähköpostia ei välttämättä kovin aktiivisesti käytetä, jää paljon tietoa katveeseen erityisesti ikääntyneiden palvelujen työntekijöiden osalta.

Toimenpide 7: Henkilöstön suoran osallistumisen edistäminen hyvinvointialueen johto- ja työryhmissä

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Työryhmiin mukaan käytännön osaamista, niin että suunnittelussa edistettäisiin oikeita asioita.

Toteutetut toimet:

- Henkilöstön edustajat ovat läsnä johtoryhmissä sekä työsuojelu- ja yhteistyöryhmissä sekä työsuojelutoimikunnassa.

Toimenpide 8: Osallisuutta edistävän toimintakulttuurin edistäminen koko henkilöstössä

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Hyvinvointialueella toteutettaviin henkilöstökoulutuksiin kannustaminen.
- Lähiesimiesten rooli uuden henkilöstöä osallistavan toimintakulttuurin omaksumisessa on tärkeä. Valmentavan johtamisen ja työhyvinvoinnin koulutukset edistävät henkilöstön osallisuutta.

Toteutetut toimet:

- Valmentava johtaminen koskee koko henkilökuntaa. Työyksiköissä työskenteleviä työsuojeluyhdyshenkilöitä koulutetaan systemaattisesti niin työhyvinvoinnin kuin työsuojelun asioihin.

Toimintalinja 3

Osallisuustiedon hyödyntäminen ja vaikuttavuus

Sisältää toimenpiteet 9-12

Osallistumisen tuloksena syntyvää tietoa hyödynnetään ja tulos tehdään näkyväksi myös osallistujille.

- Asiakkailta ja henkilöstöltä tulevat ideat ja ajatukset käsitellään ja hyödynnetään valmistelussa ja päätöksenteossa
- Asukkaiden, asiakkaiden ja henkilöstön aloitteellisuus ja kokemus osallisuudesta lisääntyy.
- Hyvinvointialuevaalien äänestysprosentti on vähintään 65%

Toimenpide 9: Potilaan tai asiakkaan tuki palvelun päätöksenteossa

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Jaetun päätöksenteon malli, ProShade–hanke.

Toteutetut toimet:

- Hankeen webinaareja henkilöstölle 5/2025.
- 1/ 2025 julkaistu politiikkasuositus *Enemmän terveyttä samalla rahalla – 4 askelta kohti resurssiviisasta terveydenhuoltoa.*

[proshade-politiikkasuositus-enemman-terveytta-samalla-rahalla-saavutettava-250115.pdf](#)

Toimenpide 10: Aloitteet osana palvelujen kehittämistä sekä päätöksentekoa

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Hyvinvointialueella on aloite- ja ideakanavia asiakkaille ja henkilöstölle. Nämä kartoitetaan ja parannetaan niiden näkyvyyttä.
- Hyvinvointialuealoitteen käyttöönotto ja käsittelyprosessin kuvaaminen ja jalkauttaminen (OM).

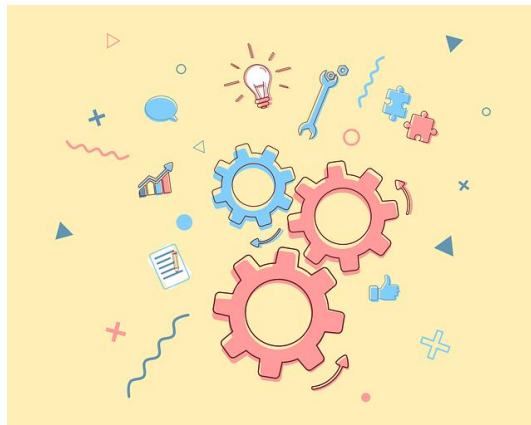
Toteutetut toimet:

- Hyvinvointialuealoite on mahdollista tehdä oikeusministeriön tai hyvinvointialueen sähköisessä palvelussa, sähköpostitse tai kirjeitse. Vaihtoehtoja tietoa verkkosivulla. Aloitteita voivat tehdä myös vaikuttamistoimielimet.
- Oikeusministeriön hyvinvointialuealoite.fi -palvelun pilottiversio julkaistu 10/2024. Tietoa palvelusta ja linkki palveluun lisätty verkkosivuille. Tiedottamista palvelusta tehty uutiskirjeissä, somessa ja verkkosivuilla. Hyten somekampanjassa 11/2024 asukkaiden osallistumisen tapoja esillä (palaute, kyselyt, aloitteet, asukastilaisuudet).
- Henkilöstölle IMS-tietojärjestelmässä kehittämisidealomake, lisäksi kyselyillä pyydetty ideoita.

Toimenpide 11: Selkeät käsittely- ja vaikuttamisprosessit ja osallistumisen hyötyjen näkyväksi tekeminen. Näistä tärkeimmät:

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Asiakaspalaute ja palautteen hyödyntämisen läpinäkyvä prosessi.
- Palvelutuotannon ja kehittämistoiminnan tuottaman asiakaskokemustiedon hyödyntäminen.
- Lakisääteiset vaikuttamistoimielimet ja niiden roolin selkeyttäminen ja kuvaaminen osana päätöksentekoa.
- Asiakas- ja asukaspaneelitoiminta ja sen roolin selkeyttäminen ja kuvaaminen osana päätöksentekoa.

Toteutetut toimet:

- Asiakaspalauteen keräämistä ja hyödyntämistä kehitetään THL:n määritelmien mukaiseksi. Asiakaspalauteen prosessit kuvattu. Jatkossa palaute yhdistyy palvelutapahtumaan. Lisäksi kehitetään palautteen hyödyntämisen mallia.
- Lakisääteisten vaikuttamistoimielinten toimintasäännöt on päivitetty käytännön kokemusten perusteella. Toiminta on alkanut vakiintua ja tulla tutuksi. Toimintaa on esitelty ja tuotu esille esim. päätöksenteon uutiskirjeissä, tapahtumissa ja jalkautumalla kuntiin. Vaikuttamistoimielimiä hyödynnetään eri tavoin esim. lausuntopyynnöt, kohderyhmien tavoittaminen ja viestintä. Yhteistyötä kuntien vaikuttamistoimielinten kanssa on kehitetty. Nuorisovaltuustolla on lisäksi hyvin toimivat viestintäkanavat (some ja nuorten oma toiminta). Toimielimet kaipaavat lisää yhteistyötä asioiden valmisteluvaiheessa vaikuttavuuden lisäämiseksi.
- Asiakas- ja asukaspaneelitoimintaan on laadittu toimintasäännöt, mutta käytännössä toiminta ei ole käynnistynyt.

Toimenpide 12: Demokratia- ja päätöksenteon rakenne kansalaisosallisuuden edistäjänä

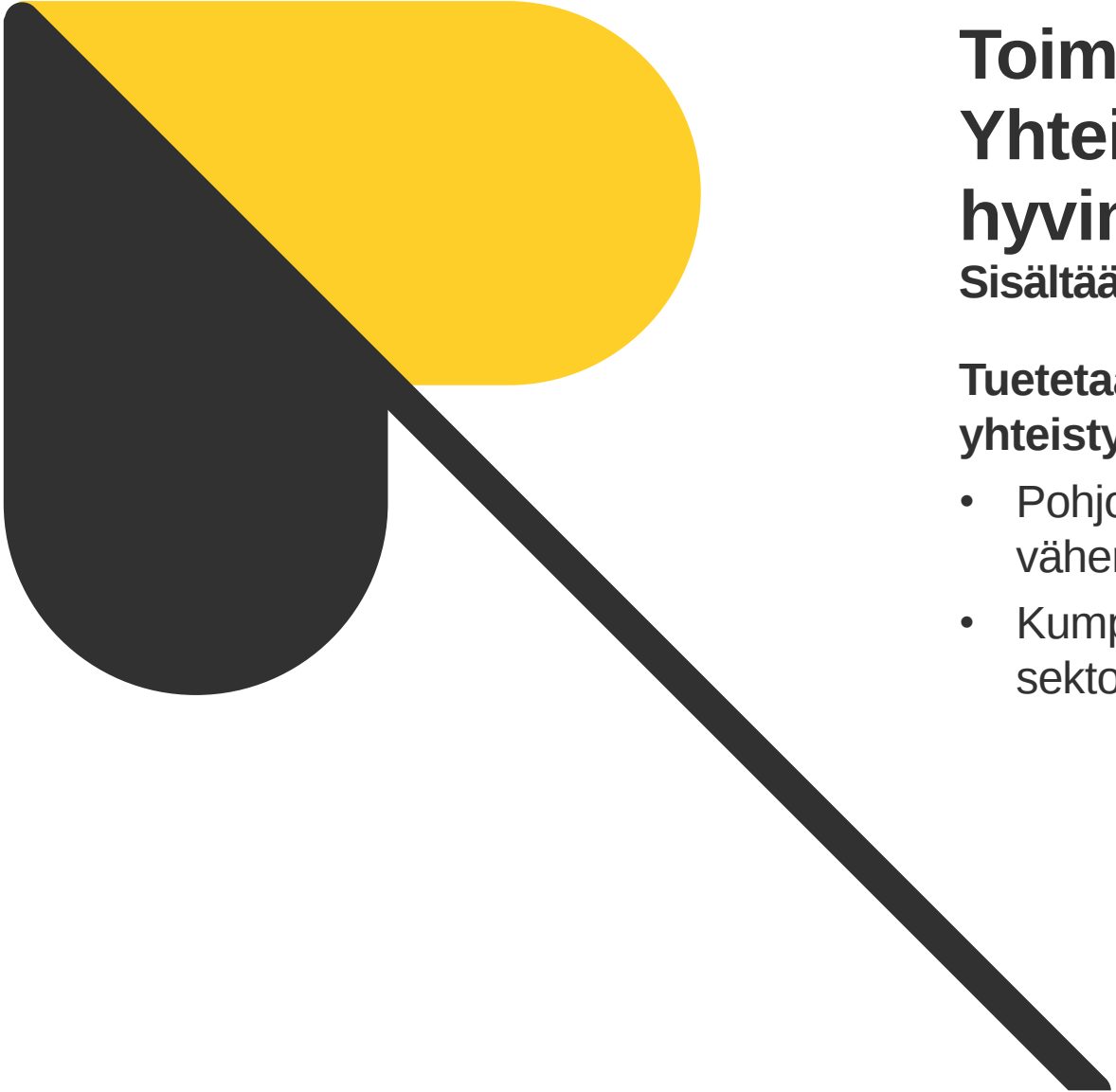
Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Valtuustoryhmien (aluevaltuusto) toiminta hyvinvointialueesta tuotettavan tiedon kertojana ja vaikuttamismahdollisuuksien tuottajana.
- Vaaleihin valmistautuminen ajoissa ja tiedon tuottaminen siitä, mihin aluevaaleissa vaikutetaan.
- Ennakkovaikutusten arviointi osana päätöksentekoa – toimintamallin edistäminen hyvinvointialueen päätöksenteossa.

Toteutetut toimet:

- Päätöksenteon uutiskirjeessä avataan päätöksenteossa olleita asioita. Tiedottamista myös hyvinvointialueen somessa.
- Vaaliviestintä aloitettu 11/24 somekanavilla. Myös Pulssi-intrassa tiedotettu ohjeista ehdokkaaksi asettumisessa. 12/24 julkaistu <https://pshyvinvointialue.fi/aluevaalit-2025> -sivusto, jossa laajalti aineistoa ja linkkejä. Vaaliviestintää laajennettu vuodenvaihteen jälkeen, ja silloin kannustusta äänestämiseen. Pääpaino edelleen sosiaalisessa mediassa.
- Ennakkovaikutusten arviointi on otettu käyttöön PSHVA:lla aluehallituksen päätöksellä 16.9.2024. Koulutuksia järjestetty 2023-2024.

Toimintalinja 4

Yhteisöjen toiminta hyvinvointialueella

Sisältää toimenpiteet 13-18

Tuetetaan osallistumista ja kuulumista yhteisöihin yhteistyöllä sidosryhmien kanssa.

- Pohjoissavolaisten kokemukset yksinäisyydestä vähenevät ja osallisuuden tunne lisääntyy.
- Kumppanuus kuntien, yrittäjien ja kolmannen sektorin kanssa on selkeää ja vuorovaikutteista.

Toimenpide 13: Yhteistyö hyvinvointikertomuksen ja –suunnitelman toimenpiteet

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Painopistealueena on osallisuuden vahvistaminen ja yksinäisyyden vähentäminen yhteistyössä kuntien, järjestöjen sekä muiden yhteisöjen kanssa.

Toteutetut toimet:

- Hyvinvointikertomukseen kuvattu etenemistä tilastojen valossa ja kirjattu tehtyjä toimenpiteitä. Laaja hyvinvointikertomus valmistuu 4/2025.

TAVOITTEET	TEHTYJÄ TOIMENPITEITÄ 2021-2025
Lapset ja nuoret kokevat olevansa osa yhteisöjään , erit. luokka- ja kouluyhteisössä	• Alueen kunnissa on kokeiltu erilaisia asukkaiden osallistumisen keinoja ja otettu mukaan asukkaita kehittämistyöhön. • Matalan kynnyksen ryhmiä ja kohtaamispaikkoja on lisätty yhteisöllisyyden edistämiseksi. • Koulut ja oppilaitokset toteuttaneet ryhmäytymistoimintaa
Kuntalaisia osallistavat ja vaikutusmahdollisuuksia lisäävät toimintatavat ovat käytössä	• POSOTE20 –hanke 2020-2023: osallisuussalkku, osallisuustyökalut, osallisuusohjelma, yhdyspintasopimus ja –suunnitelma (kunta, hva, maakuntaliitto), avoin palaute verkkosivulla, järjestöyhteistyön ohje, järjestöjen avustusperiaatteet ja avustusklinikat, malli järjestöjen integroitumisesta asiakkaan palvelupolulle • Alueen kunnissa hyödynnetty osallistuvaa budjetointia • Hyvinvointialueellakin on aloitettu jonkin verran uusia asiakasraateja • Hyödynnetty kokemusasiantuntijoita kehittämistyöhön erityisesti hankkeissa • Hyvinvointialueella on jaettu avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille jotka tukevat lakisääteisiä tehtäviä. • Mieliteko- ohjelma: mielitekopiiirit ja –riihet, jalkautuvaa työtä ym. osallistavia toimintatapoja • PSHVA ikäihmisten neuvosto ja vanhusneuvosto sekä nuorisovaltuusto aloittaneet toiminnan: laadittu lausuntoja ja esityksiä, viestitty toiminnasta, uudistettu toimintasäännöt, kehitetty yhteistyötä kuntien vaikuttamistoimielinten kanssa. • Valmisteltu vammaispoliittista ohjelmaa • Vierailut kuntien neuvostoissa • Muodostettu monitoimijainen osallisuusverkosto (kunnat, järjestöt, hankkeet, srk jne.) • Osallisuuswebinaari henkilöstölle asiakkaiden osallistamisen menetelmistä • Perhekeskuksen oma osallisuustyöryhmä • Kokemusosaamisen hyödyntämisen edistämiseksi koulutusta, neuvontaa, tiedottamista • Asukkaiden osallisuuskanavat esille somekampanjalla • Järjestetty infoja kuntien toteuttamasta osallisuutta edistävästä toiminnasta • Asiakaspalautteen keruun ja hyödyntämisen prosessin ja ohjeiden kuvaus ja järjestelmän käyttöönottopäätös
Kukaan ei koe itseään yksinäiseksi • 8. ja 9. lk., erit. Keitele, Suonenjoki ja ammatill. tytöt • työikäiset korkeasti koulutetut • työn/ koulutuksen ulkopuolella olevat	• Jalkautettu yksinäisyytyön toimintamallia yksinäisten täysikäisten tueksi järjestämällä ammatillisille koulutusta • Välitetty tietoa eYstäväpiiri -toiminnan koulutuksesta • Kohtaamispaikkatoiminta perhekeskustoiminnassa • Kaikukortti- toiminnan käyttöä edistetty kunnan ja hyvinvointialueen toimialueille • Yksinäisyyttä vähentävää toimintaa eri hankkeiden ja järjestöjen toiminnassa. • Ikäkeskuksen neuvonta ohjaa asukkaita laaja-alaisesti heidän esille nostamissa kysymyksissä. Asiakkaita edelleen ohjataan järjestöjen ja kuntien palveluihin

Osallisuuden edistämisen tavoitteet ja tehdyt toimenpiteet, laaja hyvinvointikertomus 2021-2025

Toimenpide 14: Matalan kynnyksen kohtaamispaikkojen ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan saaminen näkyviin yhteiselle hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualustalle

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Kohtaamispaikkoja ovat esimerkiksi perheentalot tai päivätoiminnan paikat. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa tehdään kunnissa, järjestöissä, seurakunnissa tai muissa yhteisöissä.

Toteutetut toimet:

- Palvelualustan Tarmoa.fi käyttöönotosta tehty päätös. Järjestöt kokoavat tietoja lähellä.fi ja kunnat PTV:hen, joista tiedot tulevat palvelualustalle. Tarmoa - hyvinvointia arkeen -verkkosivusto on avautunut Pohjois-Savossa 13.1.2025.
- Matalan kynnyksen paikkoja kartoitettu v. 2024 ja alkuvuonna 2025.
- Lähellä.fi-palvelua markkinoitu, jotta tieto toiminnasta saadaan näkyviin Tarmoaan.

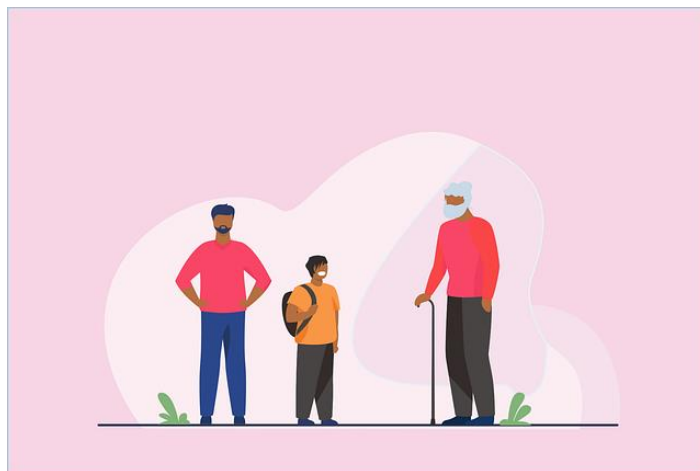
[Tarmoa - hyvinvointia arkeen](#)

Toimenpide 15: Yleishyödyllisten yhteisöjen avustusperusteinen ja toiminnallinen yhteistyö

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Jatkokehittäminen saatujen kokemusten valossa, palvelustrategian mukainen vuoropuhelu kuntien kanssa.
- Yhteisöyhteistyölle ohje systemaattisen yhteistyön turvaamiseksi.
- Avustusta saaneiden toiminnan näkyväksi tekeminen osallisuuden edistämiseksi.

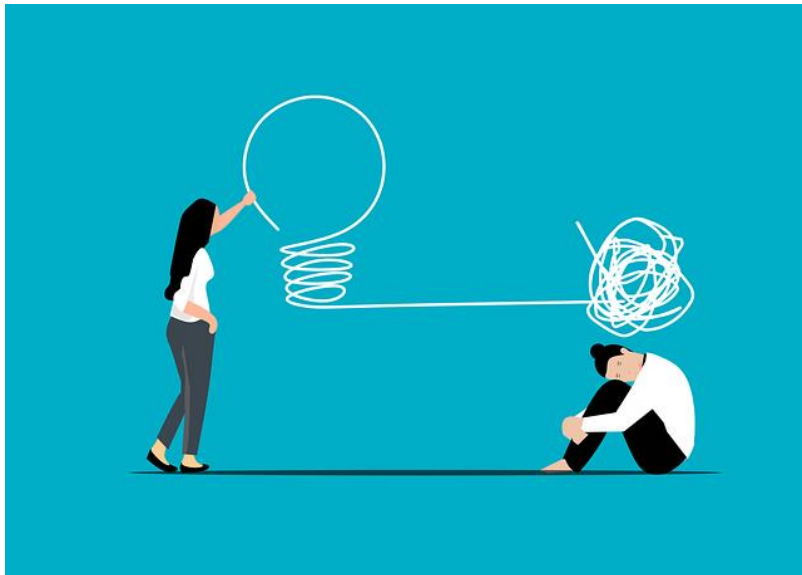
Toteutetut toimet:

- HYTE-neuvotteluissa 5/2024 ja 11/2024 keskusteltu järjestöyhteistyöstä ja saatu suuntaviivoja yhteistyön kehittämiseksi. Kuntakierroksia tehty syksyn 2024 ja kevään 2025 aikana. Järjestöyhdyshenkilöverkostot perustettu hva:n palvelutuotannon eri toimijoiden sekä Pohjois-Savon kunnat kokoavasti kanssa. Toiminta näissä verkostoissa alkaa 2/25 ja 3/25.
- Järjestöyhteistyön ohje/asiakirja valmistunut. Järjestöyhteistyön rakenne kuvataan myös uuteen hyvinvointikertomukseen ja –suunnitelmaan.
- Myönnettyistä avustuksista vuosilta 2023 ja 2024 on tehty yhteenveto ja se esitetty 10/2024 asiakaskokemusjaostossa. Yhteenveto löytyy hyvinvointialueen avustushaun verkkosivulta.
- Osana HYTE-palvelukonseptia on sovittu monialaisen asiakas- ja palveluohjauksen yhteistyökäytännöistä (ohjaus suoraan hyte-toimintaan, ohjaus matalan kynnyksen pisteille, hyvinvointilähete).

Toimenpide 16: Vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Olka®-toiminnan sekä sote-järjestöjen vapaaehtoistoiminnan kuvaaminen hyvinvointialueella.
- Hyvinvointialueen valikko-verkoston käynnistäminen.

Toteutetut toimet:

- OLKA toiminnan prosessin omistajuus siirtynyt HYTE- ja osallisuuspalveluyksikköön v.2025 alussa. Toiminta ei ole laajentunut Varkauteen ja lisälmeen resurssien vähäisyyden takia. [OLKA-toiminta - Pohjois-Savo](#)
- Järjestöjen ilmoittamat vapaaehtoistehtävät löytyvät jatkossa Tarmoasta.
- Valikko-verkostoa ei ole käynnistetty.

Toimenpide 17: Yhteisöllisyyden edistäminen hyvinvointialueen palveluissa

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Yhteisöllinen asuminen ikäihmisille yhteistyössä esim. kolmannen sektorin kanssa.
- Ruoka-avun valtionapuhankkeen kokemukset ja Ruoka-apuallianssiverkoston toiminta.

Toteutetut toimet:

- Yhteisöllisen asumisen projektin 1.1.2024-31.5.2025 tavoitteena yhteisöllisen asumisen peittävyys vuoden 2025 lopussa 2 % yli 75-vuotiaiden osalta. Yhteisöllisen asumisen kohteita ei Pohjois-Savon hyvinvointialueella vielä ole omana tuotantona.
- Ruoka-apuallianssi -hanke toimi STM-rahoituksella vuoden 2024. Vuoden aikana saatiin tilannekuva Pohjois-Savon ruoka-aputoimijoista ja kehitettävistä tarpeista ja yhteistyöstä vuodelle 2025. Tapaamisia oli yhteensä neljä. Nyt tehty uusi hankehakemus THL:n kautta. Toimijoita saatiin mukaan yhteensä 23 kattaen kaikki Pohjois-Savon kunnat. Rahoituspäätös saadaan 4/2025, jonka jälkeen verkoston toimintaa jatketaan. Verkostoa laajennetaan koskemaan kunta, Servica ja yritys yhteistyötä.

Toimenpide 18: Kehitetään toimivia yhteistyörakenteita ja osallisuuskoordinaatio

Suunnitelma toimenpiteen toteutukselle:

- Vuorovaikutteisia foorumeja yhdyspintatyöhön kuntien, järjestöjen, seurakuntien, yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa, yhteisöfoorumin perustamisen mahdollisuuksien tarkastelu.
- Osallisuuskoordinaation vakiinnuttaminen hyvinvointialueella.

Toteutetut toimet:

- Seurakuntien, järjestöjen, kuntien ja hyvinvointialueen yhteinen foorumi järjestetty marraskuussa 2024, jatkossa tavoitteena järjestää palveluittain (ikääntyneet, yleiset palvelut, peke jne.).
- Osallisuuden edistämistä toteutettu hanketyönä v. 2023. V. 2024 osallisuudesta vastaavan hyvinvointikoordinaattorin työajankäyttö: 60% ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto ja yhteistyö kuntien neuvostojen kanssa, 40% muu osallisuustyö.
- Osallisuuden rakenteita kehitetty: osallisuustyöryhmä koostuu palvelualueiden edustajista, v. 2025 alussa perustettu lisäksi Pohjois-Savon osallisuusverkosto (mm. kunnat, järjestöt, yhdistykset, hankkeet, seurakunnat).

Yhteenveto ja jatkotoimenpiteet

- Osallisuusohjelma sisältää 18 toimenpidettä ja erilaisia käytännön toimia niiden toteuttamiseksi. Hyvin edenneitä ovat esimerkiksi erilaisten kyselyjen toteuttaminen, aloitekanavien lisääntyminen, päätöksenteosta viestiminen, ennakkovaikutusten arvioinnin käyttöönotto ja järjestöyhteistyön edistäminen. Osa toimista on kehittämisvaiheessa, kuten asiakaspalautteen hyödyntäminen ja digiosallistuminen. Lisäksi osa toimista on vielä kokonaan toteuttamatta, kuten toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-tasa-arvosuunnitelman päivittäminen sekä asukaspaneelitoiminta.
- Haasteena osallisuuden toteuttamisessa on ollut osallisuuskoordinaatiossa ja –rakenteessa tapahtuneet muutokset, joilla on ollut vaikutusta toiminnan jatkuvuuteen. Lisäksi osallisuustyöhön käytettävissä olevat henkilöstöresurssit ovat vaikeuttaneet käytännön toteuttamista palvelutuotannossa. Osallisuuden menetelmiä onkin kokeiltu ja käytetty eniten kehittämishankkeissa. Myös taloudelliset resurssit ovat vaikuttaneet toimintaan, esim. paljon toivottuja säännöllisesti joka kotiin toimitettavia paperisia tiedotteita ei ole voitu toteuttaa.
- Osallisuus liittyy kiinteästi hyvinvointiin ja terveyteen. Sen vuoksi osallisuusohjelma on luontevaa sisällyttää jatkossa osaksi hyvinvointikertomusta ja –suunnitelmaa.
- Osallisuuteen liittyviä mittareita on tarkasteltava seuraavia toimenpiteitä laadittaessa. Tarvitaan sekä määrällistä että laadullista tietoa. Tiedon pohjalta on mahdollista valita vaikuttavat osallisuuden menetelmät ja keskittyä niiden käytön juurruttamiseen palveluissa.

